

XXXIII Valtakunnallinen asunto- ja yhdyskuntapäivä
12.5.2011 Finlandia-talo
KAUPUNGISTUMISEN HAASTEET

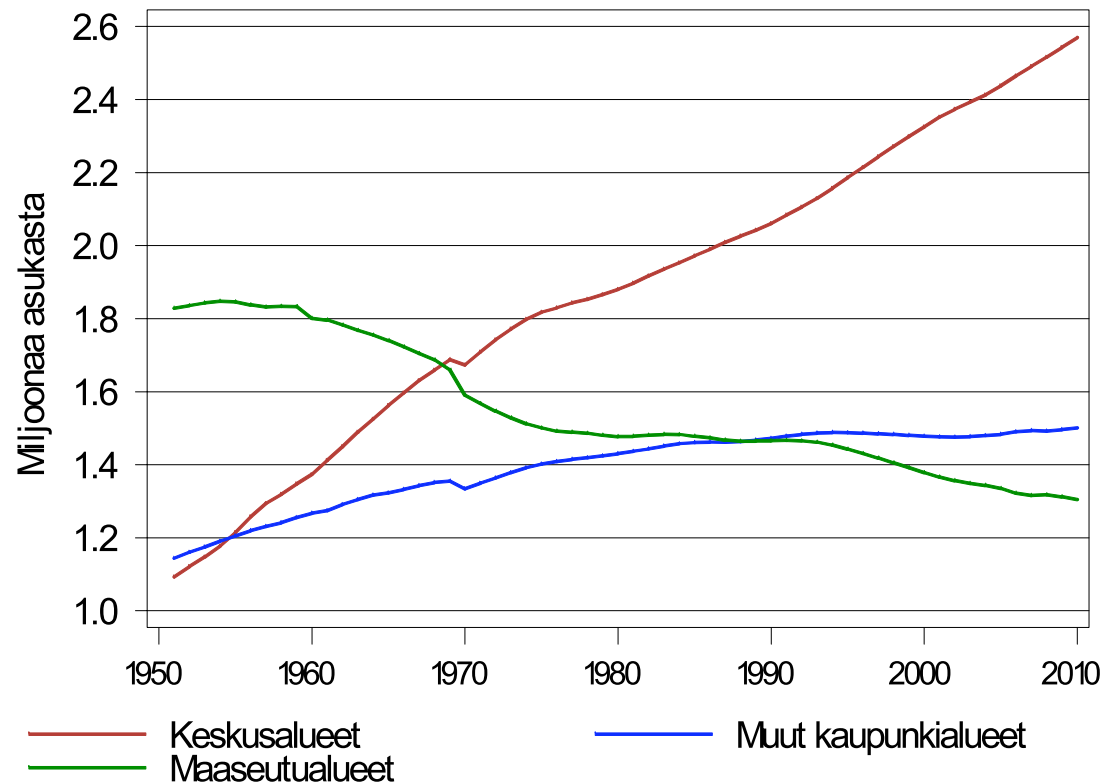
Seppo Laakso, Kaupunkitutkimus TA Oy

Miten kehitetään Helsingin seudun
toimivuutta, kilpailukykyä ja
hyvinvointia?

Kaupungistuminen jatkuu Suomessa

- Keskittyminen suurimmille kaupunkialueille jatkuu tasaisena
- Suurten kaupunkialueiden kasvu ei ole hidastunut
- Väestöstä puolet asuu 7 keskusalueella ja heistä puolet Helsingin seudulla

Väestö aluetyypeittäin Suomessa 1951-2010

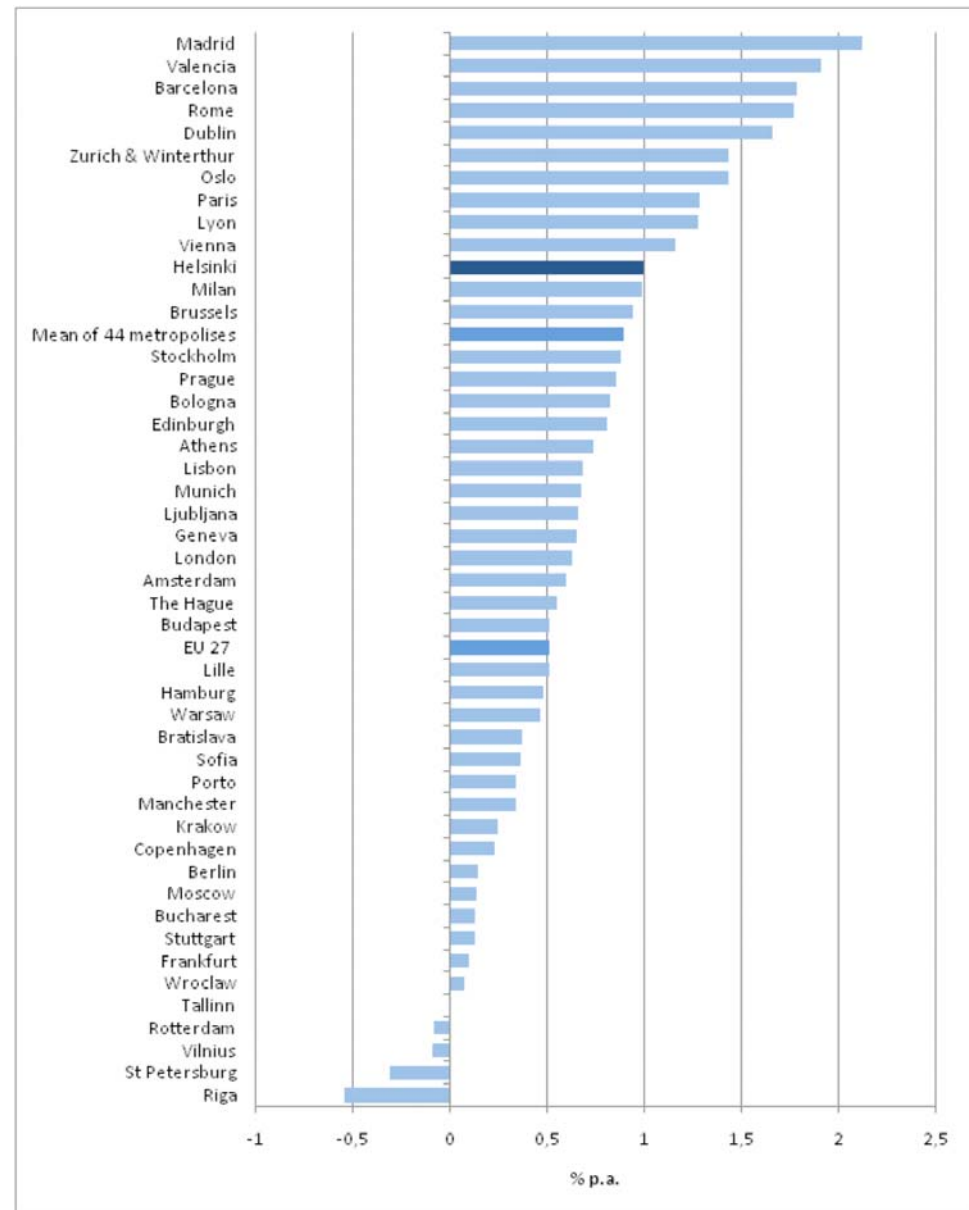

Keskusalueet: Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Lahden ja Kuopion seudut

Euroopassa Suomi kuuluu maihin, joissa kaupungistumien jatkuu suhteellisen nopeana

- Helsinki kuuluu Euroopan kasvualueisiin
- Keski-Euroopan varhaisemmin kaupungistuneissa maissa aluerakenne on jo suhteellisen vakiintunut
- Silti suuressa osassa Eurooppaa suurimmat kaupunkialueet kasvavat nopeammin kuin muut alueet

Väestönkasvu Euroopan 44 suurkaupunkialueella
%/v. keskimäärin v. 2004-2008

Kaupungistumisen ajurit

- **Saavutettavuus**
- **Kasautuminen**
- **Rajojen madaltuminen**

3D = Distance – Density – Division

(World Development report, World Bank 2009)

Kaupungistumisen ajurit: saavutettavuus

- Saavutettavuus
  - Mahdollistaa liikkumisen, vuorovaikutuksen ja erikoistumisen
  - Työmatkat – työasiat – opiskelu – asiointi – vapaa-aika
  - Tavarankuljetus
  - Kommunikaatio
  - Alueiden sisällä – välillä – kansainvälisesti
- Saavutettavuuden edellytykset
  - Liikennejärjestelmät ja niiden edellyttämän perusrakenne
  - Tietoliikenteen perusrakenne

Kaupungistumisen ajurit: kasautuminen

- Erilaiset taloudelliset toiminnot sijaitsevat lähellä toisiaan
  - keskittymisetujen hyödyntäminen
  - tavaroiden ja palveluiden vaihdon taloudellisuus
  - Ihmisten välisen kommunikaation ja muun kanssakäymisen helppous
- Kasautumishyötyjen lähteitä
  - Mittakaavaedut
  - Monipuolisuus
  - Erikoistuminen
  - Suuri paikallinen markkina-alue
  - Suuret paikalliset työmarkkinat
  - Kilpailu
  - Hyödyt kuluttajille

Kaupungistumisen ajurit: rajojen madaltuminen

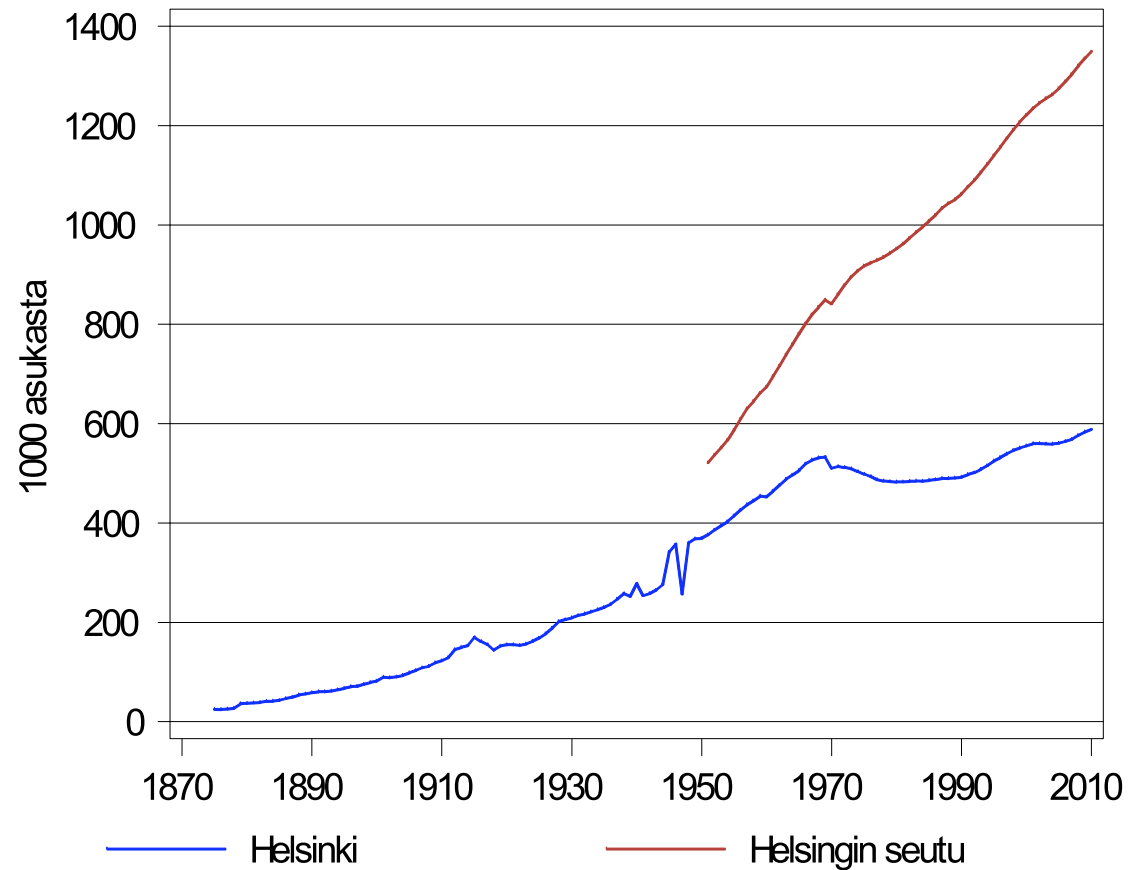
- Rajat rajoittavat taloudellista ja sosiaalista vuorovaikutusta
  - Maiden väliset rajat (esim. Suomi – Venäjä)
    - Tullit, passit, viisumit
    - Aika- ja rahakustannukset
  - Yhteiskuntien ja alueiden sisäiset rajat
    - Sosiaaliryhmien välillä
    - Kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä
    - Kuntien välillä
- Rajojen madaltaminen lisää vuorovaikutusta, erikoistumista ja talouden tehokkuutta

Helsingin seutu kasvanut yhtäjaksoisesti 1800-luvun alkuvuosikymmenistä alkaen

Nykyinen Helsingin seutu:

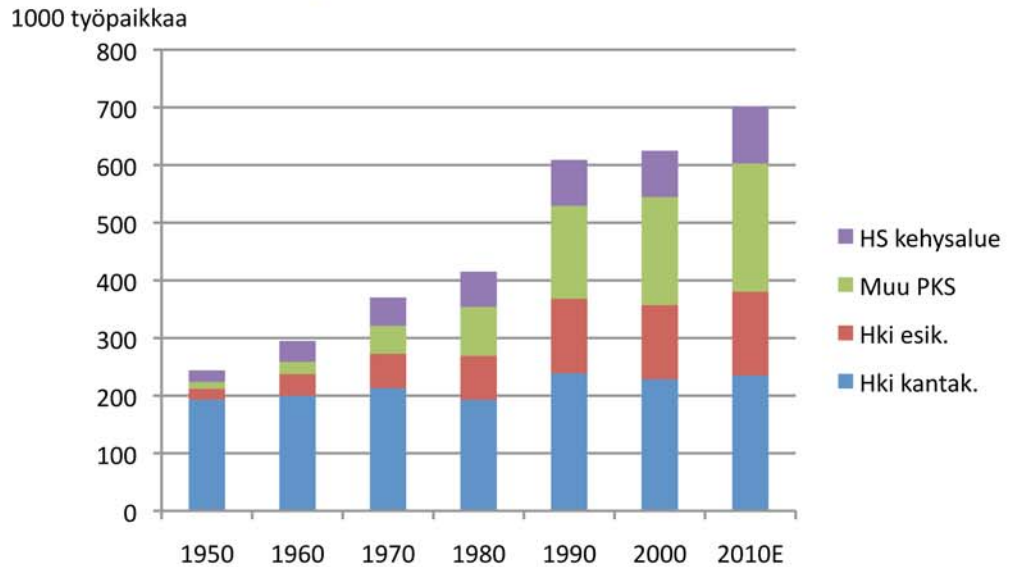
- merkittävä Itämeren alueen talouskeskus
- BKT/asukas puolet korkeampi kuin EU-27-alueella
- suuri kulutus- ja työmarkkina-alue
- kansainvälinen ja kansallinen liikenne- ja kommunikaatiokeskus

Väestö Helsingissä ja Helsingin seudulla 1875-2010

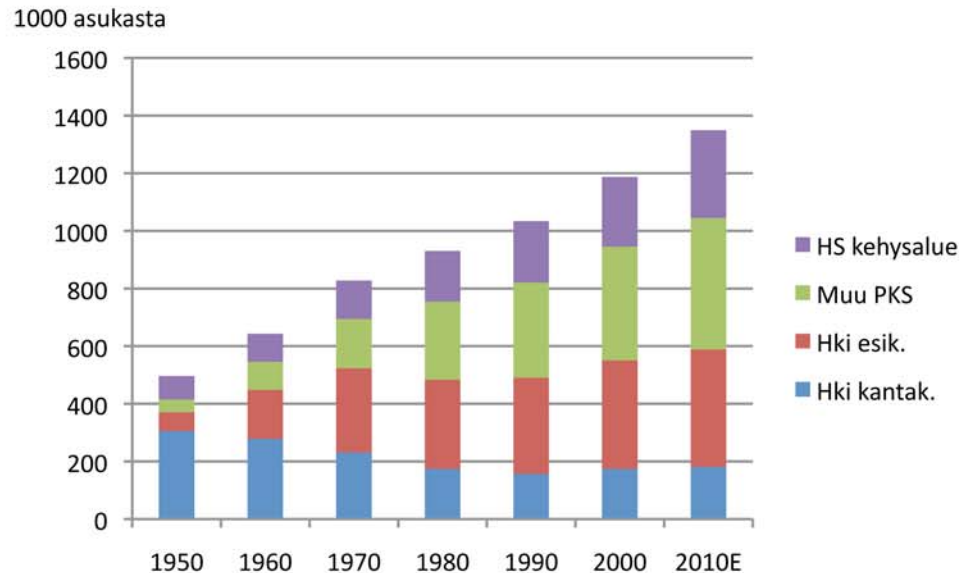

Kaupunkialue on laajentunut kantakaupungista 14 kunnan Helsingin seuduksi

Työpaikkojen kasvu
Hgin esikaupungeissa,
Espoossa ja Vantaalla
1970-luvulta alkaen

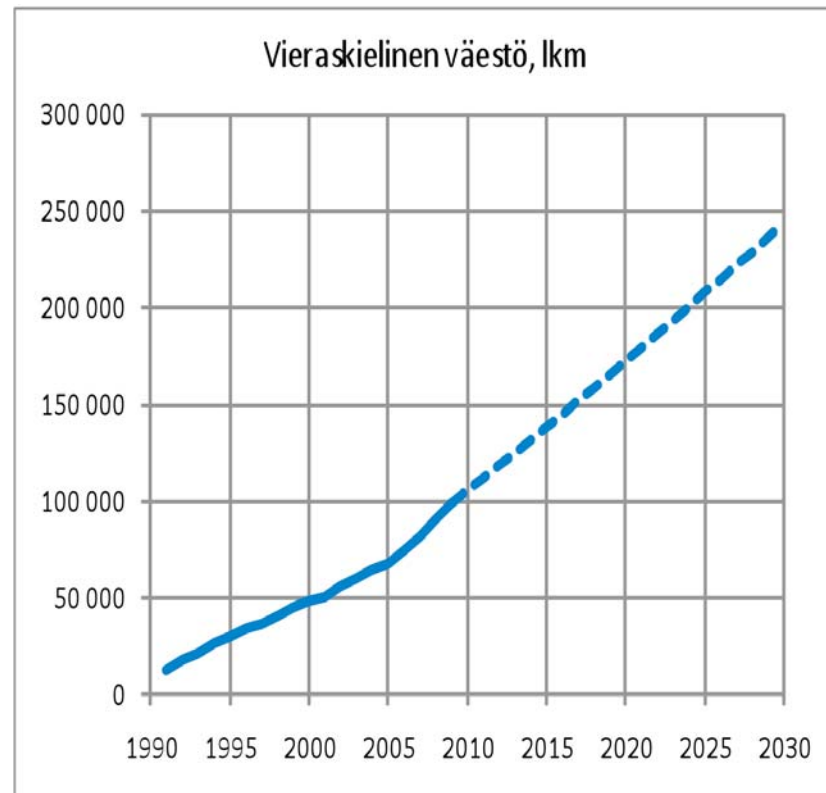
Väestön kasvu
Hgin esikaupungeissa,
Espoossa, Vantaalla ja
kehyskunnissa
1960-luvulta alkaen

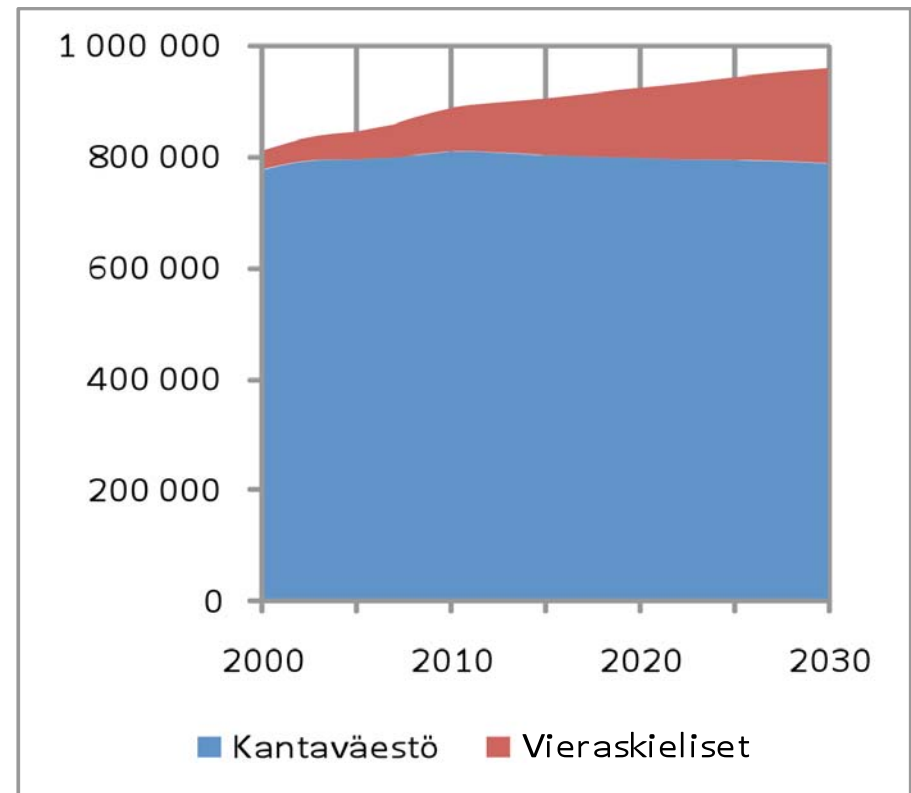
Viime vuosina Helsingin seudun väestönkasvu perustunut
maahanmuuttajataustaisiin
Trendin arvioidaan jatkuvan
Työkäisen väestön kasvu perustuu maahanmuuttajiin

**Vieraskielinen väestö Helsingin seudulla 1990-2008
ja projektio vuoteen 2030**

Lähde: Pääkaupunkiseudun kaupungit 2010

**Työkäinen väestö Helsingin seudulla äidinkielen mukaan
2000-2008 ja projektio vuoteen 2030**

Helsingin seudun kasvun ennakoitaan jatkuvan

Väestönkasvun tekijöitä:

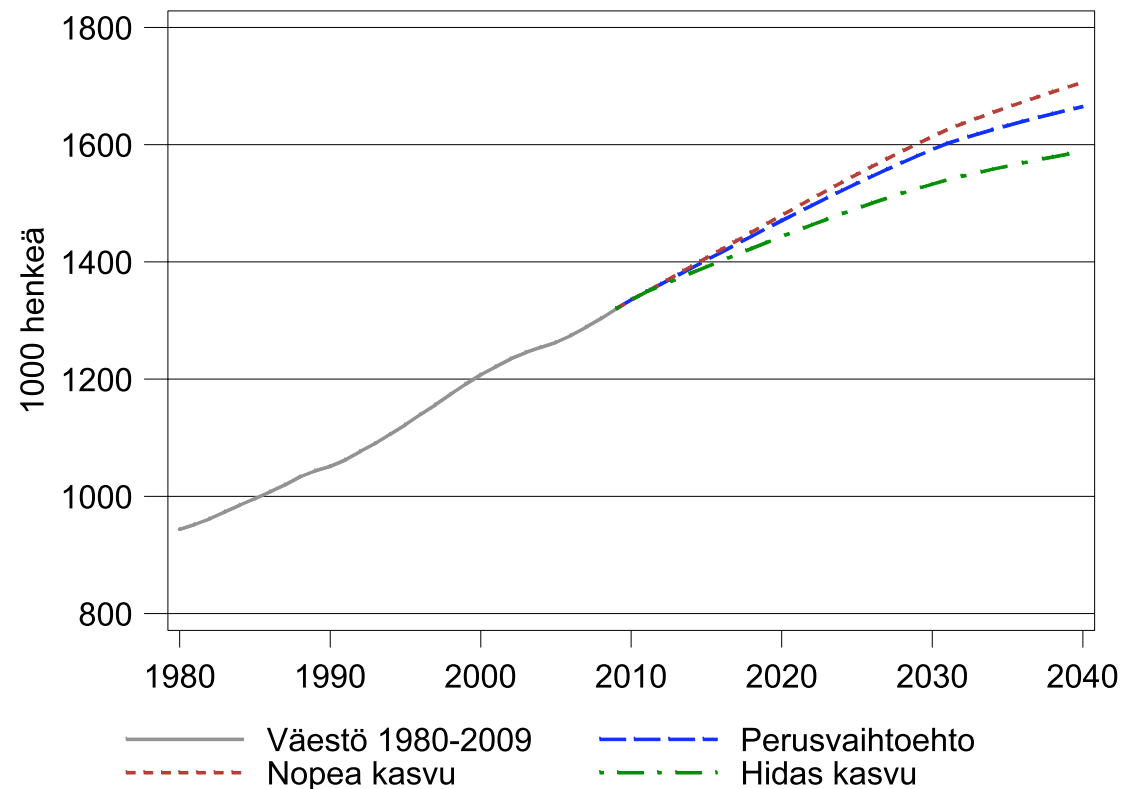
- Talouden kasvu
- Työmarkkinoiden veto
- Maahanmuutto
- Luonnollinen kasvu

HLJ-2011 taustaoletus:

Hgin seudulla v. 2050

- 1,8 milj. asukasta
- 1,0 milj. työpaikkaa

Helsingin seudun väestö 1980-2009 ja projektiovaihtoehdot 2009-2040

Helsingin seudun tulevan menestyksen avaimet

- Kestävän kasvun tarve
  - työllisyys, hyvinvointipalveluiden rahoitus, perusrakenne
- Toimiva ja taloudellinen liikenne & kommunikaatio
- Tehokas maankäyttö tukeutuen liikennejärjestelmään
- Asuminen: määrä – laatu - monipuolisuus
- Toimivat ja taloudelliset palveluverkostot yli kuntarajojen
- Edellytysten tarjoaminen menestyvälle yritystoiminnalle

Liikennejärjestelmä

- Parempi saavutettavuus
  - seudun sisällä,
  - seudun ja muun maan välillä
  - kansainvälisesti
- Liikenteen ruuhkautuminen
  - Uhkaa seudun toimivuutta ja yritysten toimintaedellytyksiä työpaikkojen ja väestön kasvaessa
  - Ratkaisu: joukkoliikenne – väylät – ruuhkamaksut ?
- Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2011
  - Seudullinen näkemys liikennejärjestelmän tavoitteista, tarvittavista investoinneista ja kehityspolusta
  - HLJ-2011 projekti on osoittanut HSL-organisaation toimivuuden

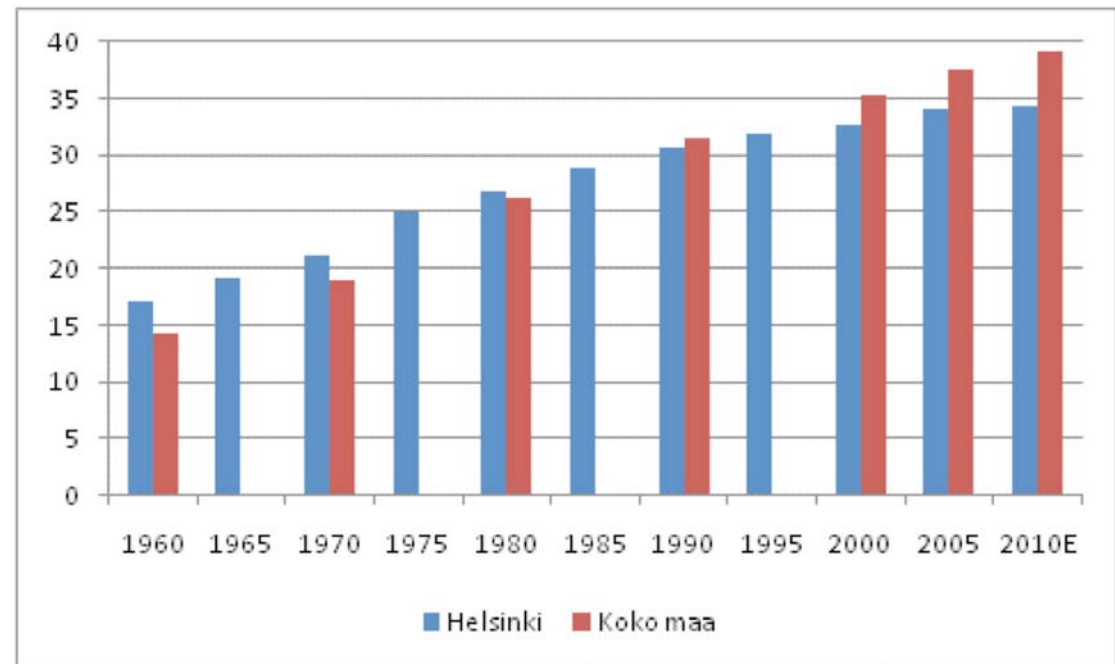
Tehokas maankäyttö tukeutuen liikennejärjestelmään

- Liikennejärjestelmä ja maankäyttö suunniteltava yhtenä kokonaisuutena
- Maankäytön suunnittelun mahdollistettava kasautumisen etujen hyödyntämisen
  - Toimisto- ja palvelukeskittymät erinomaisesti saavutettavissa sijainneissa
- Riittävä ja monipuolinen asuntotuotanto
  - Volyymi: edellytykset tarpeeksi suurelle asuntotuotannolle
  - Monipuolisuus: edellytykset erilaisten asumistarpeiden toteutumiselle
  - Hintataso kohtuulliselle suurkaupungin tasolle

Helsingin seudun asuntotuotannon kriisi kuluneella vuosikymmenellä

- Asumisväljyyden kasvun pysähtyminen
- Hintojen ja vuokrien nopea nousu
- Väestönkasvu
- Asuntotuotannon painuminen historiallisesti pohjalukemiin

Asumisväljyys Helsingissä ja koko maassa
huoneisto-m² / asukas

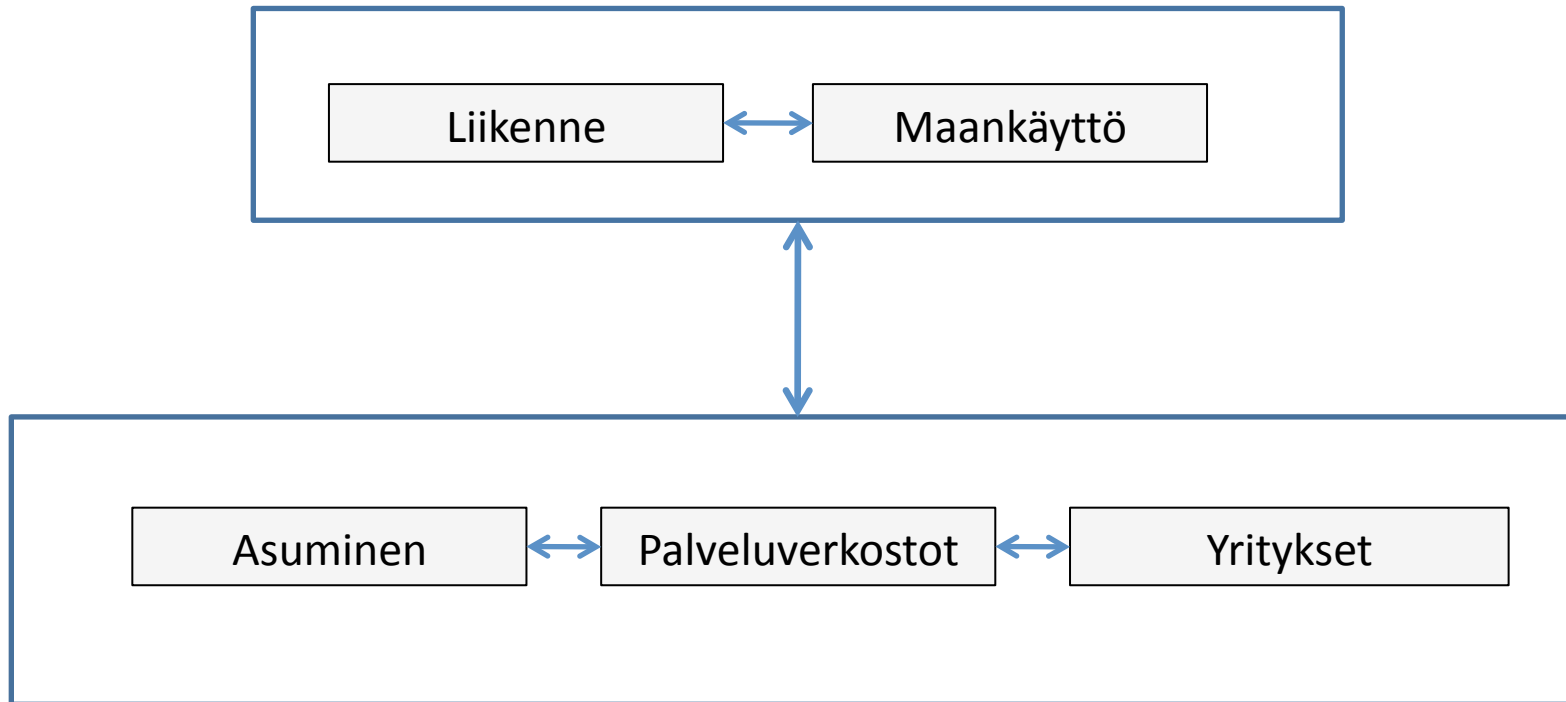

Helsingin seudun tulevan menestyksen turvaamiseksi tarvitaan nykyistä vahvempaa seudullista ohjausta

- Seudullinen ohjaus – ei itsetarkoituksellista seutuhallintoa, vaan väline
  - yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja
  - tunnistettujen ongelmien ratkaisemiseksi
- Pragmaattinen lähestymistapa – lähtökohdiksi
  - teemat joista vallitsee laajalti yhteinen näkemys
  - toimivaksi koettu organisointi

Liikenne ja maankäyttö muodostavat erottamattoman kokonaisuuden

asuminen, palveluverkostot ja yritykset liikenteen ja maankäytön ”käyttäjiä”

Ehdotus:
Helsingin seudun liikenne
→ Helsingin seudun MAL-organisaatio

- Liikenteen ja maankäytön strateginen seudullinen ohjaus
  - Helsingin seudun liikennejärjestelmä HLJ
  - Strateginen maankäytön suunnittelu
    - Kehityskuvat
    - Rakennemallit
    - Yleiskaavoitus – usean kunnan yhteiset tai koko seudun yhteinen yleispiirteinen maankäytön suunnittelu
  - Asumisen, yritystoiminnan ja palveluverkkojen seudulliset strategiset asiat

Helsingin seudun MAL-organisaatio

- Yhteistyötä – ei sanelua
  - Seudun kuntien kanssa – kunnat vastaavat deltaljikaavoituksesta ja operatiivisesta toiminnasta
  - Uudenmaan liiton kanssa – maakuntakaava ja aluekehittäminen
  - Valtion kanssa – mm. liikennehankkeet, aiesopimukset
- Riittävät resurssit valmisteluun
  - Asiantuntijoita kunnista
- Seudullinen päätöksentekomandaatti
  - Kuntien sitoutuminen

Helsingin seutu on kilpailukykyinen, toimiva ja dynaaminen alue, jolla on edellytykset tarjota yrityksille hyvä toimintaympäristö ja asukkaille hyvinvoinnin edellytykset!

KIITOS!